

vanska beseda še laže dobila novi pomén latinskega jezika, kateri je za heide po naključiu imel vso enako besedo, a vso iz družega kórena.

Pogan je torej slovanska beseda, samo pomén heide je latinizem. Tudi utegne biti kriva latinščina, da je pridevnik poganъ dobil obrazilo inъ (poganinъ), kakor bi značil kacega naroda lastno ime.

Slovansko slovstvo.

Kustoca in Vis.

Tako se glasi kratek popis hudih vojská, ki ste lani bili na Laškem na suhem in na morji. Znani naš gosp. J. Alešovec je napravil ta popis v domačem jeziku po gotovih virih, in gosp. Giontini, knjigar v Ljubljani, ki je to knjižico založil, jej je oskrbel 4 podobe; ena kaže bojišče pri Kustoci, kateri viši poveljnik je bil nadvojvoda Albrecht; druga kaže bitev na morji pri Visu, katero je vodil podadmiral Tegethof, rojen Štajarec. 40 krajc. veljá ta knjižica, ktera bo gotovo vsakemu všeč, kdor rad bere popis vojská. Zlasti pa sta gospoda Alešovec in Giontini vstregla vsem tistim našim ljudém, ki so sami v teh vojskah bili, in pa njihovim staršem, žlahtnikom in prijatlom, katerim so pripovedovali, kaj se je v hudih teh bojih godilo. Tisek knjižice je tak, da ga tudi slabe oči lahko beró. Po vsem tem jo tedaj priporočamo našemu narodu, da si jo kupi in bere za kratek čas.

* *Imena vlastita i splošna domačih životin u Hrvatov i ponekle Srbalj.* Muka Franca Kurelca. Sv. Galac 1867. — Tako se glasi jako zanimiva knjižica, katero je ravnokar izdal učeni naš Franjo Kurelac in ki jo gosp. profesor Macun v 20. in 21. listu „Dragoljuba“ temeljito pa z veliko pohvalo rekoč, da knjižica sicer šteje samo 64 strani v mali četvrtini, al delo je tako, da ga človek ne more izpisati leto in dan, kritikuje. Izvirna je ideja, pa tudi prav praktična, ki je vodila gospoda pisatelja, da je napisal imena najnavadnejše domače živine (konja, goveda, ovce, koze, svinje, psa, mačke in kokoši) in o vsaki povedal kar koli je mogel izvedeti „a) o živinčetu čitavom, b) nečitavom, c) o majci živinskoj, d) o mladom, e) o starom, f) ob osobitosti kakvoj, g) o sastanku živinskem, h) o bredjem i radjajućem, i) o udu živinskem, k) o poganu, l) o mesu živinskem, m) o koži, n) o staji, o) o čuvaru, p) o živini okupke, q) o divljem živinčetu.“

Mnogovrstne drobtinice.

* *Duhovščina v našem cesarstvu* — šteje 55.370 oséb; med tem je 1 patrijarh, 4 primasi, 11 vélikih škofov, 57 škofov, 24 namestnih škofov, 12.863 fajmoštrov (župnikov), 589 duhovnih učiteljev. Samostanov (kloštrov) možkih je 720 z 59 opáti, 45 provinciali, 6754 duhovni, 645 kleriki, 240 novinci, 1907 fratri. Piaristi imajo samostanov 60, Frančiškani raznih vrst 238, Dominikani 41, Cistercienci 47, Benediktini 37, usmiljeni bratje 31, Jezuiti 17, Premonstratensi 15, Bazilijani (grškega obreda) 26. Ženskih samostanov je 298 z 5198 nunami. Vse cerkveno premoženje znaša 185 milijonov in 672.967 gold. z 19 milijoni in 639.713 letnega dohodka.

Razstava v Moskvi.

Osnovale se je pred nekoliko leti v Moskvi društvo, katero je imelo namen, mladino spodbadati, da spoznava pridelke Rusije. Imenovalo se je „društvo prijateljev naturopisja.“ Ustanovitelj in najmarljivejši

ud je bil g. Bogdanov, profesor zoologije (živaloznanstva) na vseučilišču. Naglo se je razvijalo društvo, in že od leta 1863. se je gojila misel, osnovati etnografično (narodopisno) razstavo, in delalo se je navdušeno in marljivo na to, da se kmalu uresniči ta misel. Gosp. pl. Daškov, darežljivi podpornik društva, je izrekel, da pridá za opravo 15.000 rubeljev. Vsled izdanega poziva so bile poslane od vseh strani noše, orodja, orožja itd., in carska rodbina je dajala dober izgled privatnim ljudem. Kmalu je bila nabrana precej popolnoma etnografična zbirka iz vseh krajev države. S početka so mislili le na ožo domovino, pozneje so pa sklenili tudi slovanske narode Avstrije in Turčije povabiti, da se udeležijo. Napravil se je zato poseben etnografičen oddelek društva; osnovala se je komisija, ktere udje so zeló marljivi bili. Poklicali so najizvrstnejše umetnike in v kratkem je bila uresničena prvotna misel.

Vse etnografične stvari so shranili v muzej, in od tod so zdaj prenesene v veliko za razstavo zdaj pripravljeno hišo med Kremeljnom in vseučiliščem. Razstava je okusno sestavljena. Gorjanci stojé na narejenih gorah, poljanci stojé med rastlinami, ktere v njih domačiji rastejo; tudi domača živina, hiše in šotori se vidijo. Vse je tako vredjeno, da stavlja pred oči gledalcu v resnici dobro podobo Rusije in sosednih slovanskih dežel. Posebne zasluge, da so fiziognomije narodov zeló karakteristično upodobljene, ima gosp. Ramasnov, profesor umetniške šole v Moskvi, s svojimi učenci.

Severna ljudstva so na strani vhoda, južna njim nasproti. V sredi na strani proti vseučilišču je carska loža in tej nasproti na pripravi planjavi somenj, kjer se vidijo vsi narodi Rusije. Med tem središčem in skrajnem koncem stojé druga azijska in evropejska ljudstva v raznih skupinah (grupah).

Vse razstavljenе podobe imajo popolno človeško velikost in spadajo po dotičnem imeniku v tri glavne razdelke: v Neslovane, vzhodne in zahodne Slovane. Prvih je 114, drugih ravno toliko, tretjih pa le 63. Ta del razstave je glavni. Blizo tega se vidi v enem ločenem prostoru za Kavkuzom bogata zbirka noš, katerih je 155; za črnogorskimi hribi je kraniologični razdelek, v katerem se vidi mnogo čepin prvih naselnikov onega kraja, na katerem zdaj Moskva stoji. V drugem razdelku se nahajajo pahišne reči in orodja raznih ljudstev, pa tudi muzikalični instrumenti. Potem se vidi zbirka modelov posebno karakterističnih poslopij in pa orodij. Nahaja se tudi zbirka izvrstno izdelanih in zanimivih fotografij in narisov. (Dal. prih.)

Zabavne stvari.

Brencelj — filolog.

Nominativ: *Brencelj*,
Genitiv: *Brenceljna*.

Hudo sem razdražen, da me ne dajo Slovenca veljati, zato bodem zopet zabrenčal.

Da sem dobil svojo lepo ime po brenku — breku, to mi potrdi tudi moj brat Rimljan. On ima več imen (jaz samo dve: brencelj in obad); on se veli: tabanus, oestrum, asilus. Zakaj se oestrum tudi veli „neumnost“? Gotovo zarad tega, da, kdor je „oestro percitus“, to če reči, kogar jaz piknem, ta divjá in pride ob um. Kogar jaz piknem, tega srbí, zato malo moralni Ovid neki košček človečjega mesa imenuje: oestrum, clitoris. Vendar tudi Rimljan me je imenoval po brenku, in sicer kakor pri Pliniji berem: Bucentes, gotovo od: buccino, kar, kakor

mi je Varro povedal, toliko pomenja kot na „bren-calu gosti.“

Prava nemščina je v Schleswig-Holsteinu domá, kar bodo potrdili slovenski vojščaki, ki so tje še nedavno po kostanj za Prusa hodili. Kjer je Ljubljana po slednji volitvi sopet čisto „nemško“ mesto, ter bodo Ljubljančanje gotovo razumeli, če jim kos schles-wiške pesmice predložim, v kateri sem tudi jaz, Bren-celj, lepo poslavljen. Glasí se pa tako-le:

Kikeriki, du grôte hân,
wann wiltu út du dênen gân?
un as ik út to dênen ging,
sach ik ên grôtet wunner an.
Bâlam lêg inne wêg un sung,
bûkû sêt ant Für un spunn,
de mûskatt'n karrn de botter.
Fleddermûs —
fâgd dat hûs,
de brummers hâln de koi to hûs,
de Flegen schull'n se melken.
Achter in de schüne.
do stunnen drê kapüne *) itd.

Tako se o meni poje v Friedrichsstadt-u v Schleswigi. **) Tam še se velim „urdeutsch“: brummer.

Ljubljanski Nemci bodo težko razumeli vsako besedo te pesmi, pa saj v Ljubljani živé ne samo Slavisti, temoč tudi Germanisti, in tako jo bode njim že kdo razložil.

Nam Slovencem očitajo, da ne razumemo Čehov in Poljakov; s to pesmo spodbadam jaz Brencelj Obadovič ljubljanske nemškutarje: naj mi jo von „blatt weg“ — v „ljublanski tajč“ predstavijo in v „Laibacheri“, „Klagenfurterci“ ali pa „Tagespošti“ razglasijo.

Moj filolog pravi, da je moje ime: „bren-celj“ oblika nemškega diminutiva na: ele, li: bremsele Füssli, koroško-nemški: oale, jajčice, in da celó naši glagoli na: ljati, postavimo: rezljati, škrtljati, so iz nemške Forme: eln (goth. il), kakoršno najdemo v besedah: wandeln, wedeln, liebeln, sudeln. Vendar tega ne morem dati veljati, ker so-glasnik l v vseh indoevropskih jezicah služi, da z Ša-farikom govorim (časopis česk. mus. XX. ročnik, swaz. V. stran 578) za: „zdrobnělost děni“; tako grški *μύλλω* — a *μύω*, tudi *μύλλαινω*, primeri še lat. sorbillo, cantillo, scribillo, focillo a sorbeo, canto, scribo itd.

Tako tudi jaz utegnem, ker sem mala živalca biti diminativum, kakor: butelj, kluselj, štercelj, ertelj, percelj, krempelej, cocelj (cocati, mobilare, agitare), kateri vsi v genitivu imajo — na. Zakaj? tega, Bogme! ne vem, kakor ni moj brat Rimljan zakaj Maro — Maronis, Scipio — Scipionis, mucro — mucronis itd. namesti: Marois, mucrois itd. Ker sem celó slišal govoriti: „sva si dobra prijateljna“, in v ti besedi je vendar sufiks telj = tar, tedaj mora ta oblika v duhu slovenskega jezika tičati, in ni je kje tujka. Kopica čisto-slovenskih imen, postavimo: Tacelj, Berbungelj, Murgelj, ***) Ščukelj, Mikelj (mike, viši duhovnik paganskih Slovanov), Pikelj; ima v genitivu na, zakaj bi toraj tudi ne bi to dovoljeno bilo — Brenceljnu in Breceljnu? Mislím, da se je moja prvotna oblika glasila: brenceli, in

da sem zavoljo blagoglasja ali pokrepčevanja, kakor tudi druge besede, ktere se končavajo na vokal, postavimo: tele, katero dobi v genitivu t — teleta, prase, praseta namesti: telea, prasea, dobil med ia-n, ker moj mili brenk ni podoben oslovskemu ričanju ali riganju.

Saj tudi prijatelj, *пpиятeль* se je v pradobi glasil: prijатели, — drugače ne bi imel na konci kvake б.

Latinska prislovica pravi, če koga v jezo spravimo „oestro aliquem concitare“, — tudi jaz sem bil razljuten, ker sem najboljši patriot v Ljubljani, da ni se mi je dala veljati narodnost slovenska. Zakaj — jaz sem „Ein Krainer, aber auch Slovene“, ne pa, kakor je neki nedavno v „Tagespošti“ se zri-gal: „Ein Krainer, aber kein Slovene.“ *) Le prisiljen sem postal filolog; al sedaj, ker mislim, da me nihče več nima za „sumnega ali tujca“, bodem sopet zapustil filologijo **) in bodem ostal, kakor doslej — le humorist. Kdor hoče poslušati moj brenk, ta naj pride v Ljubljano, kjer se bodem sopet produciral v Viran-tovi gostilnici.

Prespoštovanega publika
ponižni sluga
Brencelj Obadovič m/p.

Dopisi.

V Londonu 16. maja. ***) — Minul je ves strah pred vojsko in pošlo je ž njim vse vojaško gradivo za časnike. Izložba v Parizu zvonec nosi. Koliko milijonov Angležev, če tudi nekteri časniki hudo obrekujejo izložbo, bode svoje ponosne sosede francozke obiskalo, to bi pač težko bilo povedati. — Fenijansko strašilo je zdaj zginilo iz Angležke in Irske, da ni več sluha ne duha o njem. Da bi zmirom še sodnijskih preiskav z ubogimi jetniki fenijanskimi ne bilo, pozabilo bi se lahko vse. Pa nikakor ni še borba za reformo volilno (prenaredbo volilnega reda) minula, in ta je tukaj med starimi konservativci in liberalci ter radikalci mnogo hujša kakor je v Avstrii med sedanjimi dvalisti ali vlado in pa med federalisti. „Reform League“ ali reformska zveza ima zmiraj svoje shode in brez vsega straha ponavlja svoje demonstracije. Prilika mi je bila biti pričujočemu mnogim takošnim zborom in posebno onim ogromnim demonstracijam, ki so se daleč po svetu razglasile za neko nevarno strašilo, skor da bojno vstajo. Rekel bi, da človeku, ki je od mladih nog v absolutni in despotični državi, pač ne more biti nič bolj zanimivega (ako mu je za svobodo mar), kakor udeleževati se teh zborov, ki kažejo, kaj je ná-rodna svoboda. Uboga Avstrija, kako daleč si ti še od Angležke! Da bi ti le čez 100 let dokoračila oni stan, na katerem je dan danes Angležka, tolažil bi se. Lahko se je iz Avstrije na Angležko v treh dneh pripeljati, in vendar mislil bi človek, da je na celó novem svetu, gledé političnega življenja. V Avstrii se govori o svobodni in konstituciji, pa kaj je ta? — to, da pod baronom Beustom se šopirijo Magjari, kakor jim je drago, ti „Cislajtanija“ pa pohlevno pobiraj, kar ti oni

*) To je to, kar: „ein Schwabe, aber kein Deutscher“ — o oestrum!!“

***) Naj še povem, predno se od filologije poslovim, kako se moje tete v Nordschleswigu velijo: Prva: Pinka, druga: Knoblapinka, babica: Sesiknikknakknoblapinka, prababa pa: SINGKNINGKNANGNABIABABIABIBIABINKA. Jaz se držim knjig kritičnih, zato, dragi bralec, poglej v „Zeitschrift für deutsche Mythol.“ I, 110. V nemškem mestu Ljubljani ta časopis gotovo najdeš; če ne, bode ga gosp. Muys hitro naročil, ako mu željo sprožiš. Brencelj m/p.

***) Prosimo obljubljenemu, pri isti priliki nam pa tudi naznanite, kako in kam naj Vam „Matica“, kateri ste ustanovnik, pošlje knjige, ktere kmalu izdá. Vred.

*) Šmence! slednja pa je celó po ribniški.

**) Da ne lažem, citiram: Müllenhof „Sagen“ stran 475. Mannhardt „Germ. Myth.“ str. 484. Brencelj m/p.

***) Murgelj pomenja v litevščini: „Die Seele des Abgeschiedenen.“ Brencelj m/p.